

Nr 155.

Av herr **Senander m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om inkallande av vissa värnpliktiga till efterutbildningsövningar.

Försvarsutgifterna ha under senare år undergått en betydande stegring. Ursprungligen beräknades den nya försvarsorganisationen kosta cirka 750 miljoner kronor årligen, men det är uppenbart att de årliga kostnaderna komma att inom en snar framtid avsevärt överskrida miljardstrecket. Redan nu ha för övrigt de militära myndigheterna rest anslagsäskanden, som, bortsett från merkostnader på grund av devalveringsbeslutet, belöpa sig till 1 075 miljoner kronor. I propositionen förklaras dessa äskanden i stort sett kunna anses uppgjorda med utgångspunkt i gällande försvarsorganisation med däri av 1948 och 1949 års riksdagar beslutade ändringar. Det bör dessutom erinras om att överbefälhavaren offentligt uttalat sig för en försvarskostnad om sammanlagt 1 300 miljoner kronor.

Det kan knappast betecknas som en överdrift om man påstår, att det här är fråga om planer på en kraftig upprustning. Visserligen har föredraganden avsevärt prutat på de militära myndigheternas krav, men trots detta betyda propositionens yrkanden en ökning av utgifterna i jämförelse med innevarande budgetår på nära 43 miljoner kronor. För ett land av Sveriges storlek måste militära utgifter på cirka 900 miljoner kronor betecknas som fantastiskt höga. Än mera blir givetvis detta fallet, därest försvarsorganisationen skall utbyggas i hela den utsträckning som ursprungligen avsetts och nu påyrkas av de militära myndigheterna.

Vi kommunister inta icke någon försvarsnihilistisk ståndpunkt. Vi äro beredda att ta de politiska och ekonomiska konsekvenserna av vårt krav om försvar av landets fred och nationella oavhängighet, vilket givetvis innebär att vi icke motsätta oss skapandet av en effektiv försvarsmakt. Detta betyder emellertid samtidigt, att vi tillmäta den politiska sidan av spørsmålet en väsentlig vikt. Landets utrikespolitik och den försvarspolitiska inriktningen spela en avgörande roll för vårt ställningstagande till militärbudgeten. Regeringens utrikespolitiska orientering, som är till nackdel för landets fred och oavhängighet, jämte dess tolerans gentemot vissa högre militärens krigsaktivistiska, för att inte säga landsförrädiska uttalanden, kan icke främja viljan att offra miljardbelopp till försvarsmakten. Därest denna politik fullföljes blir varje offer till försvaret icke till nytta utan till skada för landets fred och oavhängighet.

Vi ha emellertid icke för avsikt att i detta sammanhang mera ingående syssla med den politiska sidan av saken. Inte heller avse vi att nu taga upp frågan, huruvida kostnaderna för den nuvarande försvarsorganisationen skulle kunna med bibehållen effektivitet nedbringas. Skälet härtill är, att 1949 års försvarsutredning, som tillkallats för att verkställa utredning för en allmän omprövning av försvarsväsendet, beräknas slutföra sitt arbete under förra hälften av innevarande år. Då det kan förutsättas, att hela frågan om försvarsväsendets organisation och inriktning inom kort kommer att underställas riksdagen, anse vi oss för närvarande kunna avstå från att behandla frågan från principiella utgångspunkter.

Vi inskränka oss därför till att nu endast påyrka ändring i ett detalj-spörsmål. Vi syfta på propositionens förslag, att till efterutbildningsövningar inkalla en och en halv årsklass värnpliktiga, motsvarande 40 000 man och 1 200 000 tjänstgöringsdagar. Kostnaderna härför ha beräknats till omkring 14 000 000 kronor.

Vi anse denna åtgärd onödig och i åtskilliga avseenden skadlig. Utöver stegringen av kostnaderna för militärväsendet med 14 miljoner kronor tillkommer, att 40 000 unga, arbetsföra män undandragas produktionslivet i en tid, då statsmakterna propagera för höjd produktion och ökad export. Det betyder att 1 200 000 arbetsdagar gå förlorade för den nyttiga produktionen, vilket medför, att den samhälleliga förlusten icke inskränker sig till den direkta utgiften av 14 miljoner kronor utan i realiteten blir flera gånger större. Inte mindre viktigt att observera är, att de inkallade förlora sina arbetsinkomster under avsedd tid och därmed få sin i de flesta fall dåliga ekonomi ytterligare försämrad. Inte minst för jordbrukets vidkommande blir en så omfattande inkallelse av värnpliktiga kännbar.

Med hänsyn till vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 1 i vad denna rör anslag för inkallande av 40 000 värnpliktiga till efterutbildningsövningar.

Stockholm den 25 januari 1950.

K. Senander.

O. F. Persson.

Helmer Holmberg.

Gunnar Dahlgren.

Gustav Johansson.

Fritjof Lager.

Erik Karlsson.